

توسعه پایدار در معماری و شهرسازی

حبیب سهرابی پارسا

نوبیه حاجی علی خانی

www.ketab.ir

|مهرگان خرد|

سرشناسه: سهرابی پارسا، حبیب، ۱۳۵۱ -

سرشناسه: حاجی علی‌خانی، نوبیه، ۱۳۳۹ -

عنوان و نام پدیدآور: توسعه پایدار در شهرسازی و معماری / حبیب سهرابی پارسا، نوبیه حاجی علی‌خانی.

مشخصات نشر: تهران: مهرگان خرد، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۹۳ ص.: ۱۲×۴۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۶۷-۳۴-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: توسعه شهری

موضوع: Social capital (Sociology)

موضوع: توسعه پایدار شهری

موضوع: Sustainable urban development

توسعه پایدار در معماری و شهرسازی

حبیب سهرابی پارسا-نوبیه حاجی علی‌خانی

| چاپ اول: ۱۳۹۶ | شمارگان: ۱۰۰۰ جلد |

| لیتوگرافی: ندا | چاپ و صحافی: نقش نی‌زار | قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان |

| شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۶۷-۳۴-۴ | ناشر: مهرگان خرد ۶۶۱۳۶۴۷۵ |

Mehreganpub.com mehreganekherad@gmail.com

حق چاپ و انتشار برای نشر مهرگان خرد محفوظ است.

استفاده از مطالب منوط به اجازه کتبی از ناشر است

فهرست

پیشگفتار ۹

بخش اول: پایداری

مفهوم پایداری ۱۲

پارادایم پایداری ۱۴

انواع پایداری ۱۶

ایستادگی پایداری ۱۹

سرمنایه طبیعی ۲۴

انرژی‌های تجدیدپذیر ۲۷

انرژی‌های تجدیدپذیر (تأیید) ۴۰

اصول معماری پایدار ۴۱

طراحی پایدار ۴۴

اصول طراحی پایدار ۴۵

اهداف معماری پایدار ۵۴

رویکردهای معماری پایدار ۶۳

معماری سبز ۶۶

بهره‌وری انرژی در برنامه‌ریزی محلات پایدار ۷۲

تبدیل ضایعات به انرژی ۷۴

سیستم‌های ارتباطی غیر آلاینده ۷۴

اقتصاد محلی و دستاوردهای زیست‌محیطی در برنامه‌ریزی محلات پایدار ۷۵

دستاوردهای زیست‌محیطی ۷۶

بخش دوم: توسعه پایدار

تعریف توسعه ۷۸

تاریخچه توسعه ۷۸

۸۰.....	دیدگاه‌های مربوط به توسعه
۸۲.....	مفهوم توسعه پایدار
۸۸.....	تاریخچه توسعه پایدار
۸۹.....	سیر تکوینی مفاهیم توسعه پایدار
۹۳.....	بنیاد فلسفی توسعه پایدار
۹۳.....	ایده‌آل‌های توسعه پایدار
۹۴.....	الزامات توسعه پایدار
۹۸.....	اصول توسعه پایدار
۱۰۰.....	برنامه جامع، رخدای، تلفیقی
۱۰۱.....	چالش‌های توسعه پایدار
۱۰۷.....	شاخص‌های توسعه پایدار
۱۱۲.....	چشم‌انداز توسعه در ایران
۱۱۵.....	عواملان توسعه پایدار
۱۲۰.....	کمیت‌ه ملی توسعه پایدار
۱۲۵.....	رویکرد استراتژیک به توسعه پایدار
۱۲۷.....	ارکان توسعه پایدار
۱۲۸.....	پایداری اقتصادی
۱۲۸.....	توسعه پایدار و رابطه آن با محیط‌زیست
۱۳۳.....	تغییر اقلیم در ایران
۱۳۵.....	اصلاح ارتباط انسان، طبیعت، معماری در رویکرد معماری پایدار
	بخش سوم؛ توسعه پایدار در معماری و شهرسازی
۱۳۹.....	توسعه پایدار در معماری
۱۴۰.....	مهم‌ترین سرفصل‌های معماری پایدار
۱۴۵.....	شهر به‌عنوان یک سیستم

بخش اول: پایداری | ۷

۱۴۹	توسعه پایدار شهری
۱۵۵	شاخص‌های توسعه پایدار شهری
۱۵۹	فکر شهر پایدار
۱۶۰	شهرسازی پایدار
۱۶۳	رویکرد توسعه پایدار در محیط‌زیست و معماری امروز
۱۶۵	محیط‌زیست
۱۶۵	محیط پایدار
۱۶۶	اهداف چندگانه توسعه پایدار شهری
۱۶۹	رویکرد پایری در ساختمان‌های بلند
۱۷۳	معماری سبز
۱۸۵	تاریخچه معماری سبز در ایران
۱۸۷	کلیات و اهداف در معماری سبز
۱۹۱	مزایای یک ساختمان سبز
۱۹۵	نگاهی به کاربرد معماری سبز در زندگی شهری
۱۹۸	بام سبز
۲۱۵	هیدروپونیک در ایران
۲۱۸	دیوارهای سبز
۲۲۶	انواع دیوار سبز
۲۲۹	مزارع عمودی - مزارع آینده
۲۳۲	احداث مزارع عمودی در میان برج‌ها و آسمان‌خراش‌ها

بخش چهارم: توسعه پایدار در سطح جهانی

۲۳۸	شهر
۲۳۹	اجلاس‌های مهم جهانی توسعه پایدار
۲۴۲	تعریف جهانی شدن

۲۴۷	مفهوم توسعه پایدار بعد از برگزاری ریو
۲۴۹	اهداف توسعه پایدار، ۲۰۱۵
۲۵۱	مراحل شکل‌گیری ایده جهانی‌شدن
۲۵۲	بدیل‌های جهانی‌شدن
۲۶۱	کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه
۲۶۳	گامی به‌سوی توسعه پایدار
۲۷۰	مبانی نظری جهانی‌شدن
۲۷۲	موافقان و مخالفان جهانی‌شدن
۲۷۳	مخالفان جهانی‌شدن
۲۷۵	جهانی‌شدن و شهرها
۲۸۴	بررسی نقش و عملکرد شهرها بر فرآیند جهانی‌شدن
۲۸۶	تأثیر جهانی‌شدن بر ساختار اقتصادی و اجتماعی شهر
۲۸۹	جهانی‌شدن و زندگی روزمره
۲۹۱	رژیم‌های شهری
۲۹۲	چشم‌انداز جهانی توسعه پایدار
۳۰۰	مدیریت شهری
۳۰۳	گذری بر توسعه پایدار شهری
۳۰۵	ویژگی‌های شهر پایدار
۳۰۸	مدیریت واحد شهری
۳۰۹	جهانی‌شدن اقتصاد در شهرها
۳۱۲	جهانی‌شدن، تغییر فرآیند تولید و توسعه پایدار
۳۱۵	جهانی‌شدن، نابرابری، فقر و توسعه پایدار
۳۱۸	ضعف اقتدار دولت و توسعه پایدار
۳۲۰	منابع

پیشگفتار

توسعه پایدار، از دید کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه، توسعه‌ای است که نیازهای نسل حاضر را برآورده می‌سازد، بدون اینکه به توانایی نسل‌های آینده در برآورده کردن نیازهایشان لطمه‌ای وارد سازد. این تعریف تصدیق می‌نماید درحالی‌که توسعه برای برطرف نمودن نیازهای انسانی و بهبود کیفیت زندگی ضروری است اما این توسعه باید بدون تهی کردن ظرفیت‌های محیط‌زیست در برآوردن نیازهای حال و آینده باشد. در راستای تحقق این هدف برخی کشورها استراتژی‌هایی را در سطح ملی تدوین و اجرایی نموده‌اند. سازمان ملل سند توسعه پایدار ۲۰۳۰ با عنوان "تتمیز جهان ما: دستور کار توسعه پایدار سال ۲۰۳۰ شامل ۱۷ آرمان و ۱۶۹ هدف برای زدودن فقر، نبرد با نابرابری و مهار تغییرات آب و هوایی ظرف ۱۵ سال آینده" را در سپتامبر ۲۰۱۵ تصویب نمود. استراتژی‌های ملی باید در راستای تحقق سند توسعه پایدار سازمان ملل به عنوان یک سند بالادستی باشند.

سازمان ملل متحد بیش از یک دهه است که از همه‌ی کشورها درخواست نموده که برنامه عمل برای توسعه پایدار را در چارچوب تدوین استراتژی‌های ملی توسعه پایدار پیگیری کنند. این درخواست نخست در کنفرانس محیط‌زیست و توسعه ملل متحد ۱۹۹۲ اعلام شد و سپس در "دستور کار ۲۱" از کشورها خواسته شد تا برای ایجاد هماهنگی میان سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیست استراتژی ملی توسعه پایدار را تصویب نمایند. سازمان ملل در سال ۱۹۹۷ به کشورها فرصت داد تا سال ۲۰۰۲ استراتژی ملی توسعه پایدار خود را تدوین نمایند. سپس در سال ۲۰۰۲ در اجلاس جهانی توسعه پایدار به کشورها تا سال ۲۰۰۵ مهلت داده شد تا استراتژی ملی خود را تدوین و اجرا کنند. برخی کشورها اقدام به

تدوین استراتژی ملی توسعه پایدار نمودند و بسیاری چون ایران هنوز به این امر نپرداخته‌اند.

در حقیقت عملکرد غیر متعهدانه و استفاده حریصانه انسان در قرون اخیر از منابع طبیعی و بی‌توجهی به نتایج ناشی از آن به دلیل غلبه رویکردها و دیدگاه‌های صرفاً و مادی بی‌توجهی به باورهای مکاتب الهی و تصور جدایی علم از دین اتفاق است افتاده. زیرا اساس باورهای ادیان الهی به‌ویژه اسلام، مبتنی بر نگرش سیستمی و ارحم و نتایج اعمال انسان در دنیا و آخرت است. علاوه بر اینکه انسان در برابر خود و جهان هستی دارای مسئولیتی بس مهم است. در همین راستا است که توجه به نسل‌ها، آیندگان و مفهوم می‌یابد. درحالی‌که پیروان مکاتب مادی با تصور و تبلیغ پرمعنا تناقض علم و دین بعد از انقلاب صنعتی، عملاً این مفاهیم مترقی و رها نموده و فرصتی سوم برای حاکم ثروت‌های جهان ملل ضعیف نگاه داشته به دست آوردند و جهان را مبتلا به آشوب‌های ناشی از فراوری بی‌حدومرز منابع تجدید ناپذیر بدون توجه به نتایج فاجعه‌بار نمودند. از سوی دیگر برخورد صرفاً مادی با پدیده حیات روی کره زمین منجر به افزایش نابرابری‌ها میان اقوام و ملل مختلف و تشدید استثمار انسان از انسان گردید. این در حالی است که هزینه‌های آلودگی‌های جهانی نیز به ملت‌های جهان سوم تحمیل می‌شود. این روند تا آنجا پیش رفته است که امروزه با همه تلاش‌های اندیشمندان و برگزاری کنفرانس‌های جهانی هنوز نقطه امیدی برای اصلاح تخریب‌های محیطی مشاهده نمی‌شود، ضمن اینکه سرمایه‌داری جهانی با نیرنگ و فریب و با استفاده از سلطه رسانه‌ای، مفاهیم حفظ محیط‌زیست و توسعه پایدار را به‌خوبی به نفع خود مصادره نموده است. بنابراین همه انسان‌ها و صاحبان اندیشه باید برای حفظ و بقای منابع جهانی از هیچ کوششی دریغ ننمایند، زیرا وظیفه همگان صیانت و نگهداری از زمین به‌عنوان مادر هستی است.

حبیب سهرابی پارسا